

НЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАЕ

ТЕЧ. I.

ДИМИТРІЙ ІОВАНОВИЧЪ.

Четвртакъ, 6. Августа.

Число 11.

1842.

ЗАВЕШТАЙ.

одъ

Ст. Марковица.

Луна кріє бледий зракъ,
Облакъ прати тамный мракъ;
Сѣверъ єзеро муты,
На олую те слути;
Звіжди грайбмъ віоръ якъ,
Да се грози живый свакъ!
Ал' неас Сміляна,
Одъ свогъ драгогъ люблѣна;
Узтрча се долиномъ
Да с' састане съ Миланомъ;
И єзеро кадъ стане
Ступи нѣму юшъ ближе.
Мунѣ често севау,
А громови рикау:
Тама кріє драгогъ станъ,
Смілъни кнари милый планъ.
„Авай Боже!“ викаше,
На драгога чекаше,
„О, утишай буре зле,
Да ми доїде мое све
Вѣло перѣ Милане.
Речи Боже да свае!
Душа моя любитъ тогъ
И до гроба оѣ мотъ.“
Клечала е Сміляна,
Те е Бога молила.
Ал' єзеро таласно,
Кое преѣни ни ласно,
Бѣснило е све више.
Груди веѣма юй бише:
Драгогъ нема, па нема,
Стену таласъ а лема.
„О! та ніє Милане
Заборавю Сміляне;
Ніє, ніє, душа ми,
Противъ иду съ выше ми

Бози сами, Бози сви,
Огрешили шта смо мы?
Отацъ, майка или су,
Среѣна чада кадъ инсу.“
И веѣъ више немогла,
Тугомъ е изнемогла —
Сносекъ живогъ слутенъ.
Севне сляна садъ муя..
О! шта види несретна
Сміла, бледа, жалостна!?

У таласы Милана
Драгогъ свога люблѣна.
Стена чуйъ му разбія,
Нѣга таласъ а вія.
Бледъ предае нѣму се,
Гласомъ слабымъ викаше,
„Съ богомъ, съ богомъ премила,
„Ладномъ ќешъ ми быт' мила!“
Ал' и верна Сміляна
Люби свога Милана;
Кадъ неможе помоћи,
Она за нимъ ускочи:
Те обое тонуше,
Загрѣши на юшъ
Гробъ єзера мутнога
Край живота меднога.

ПРОРЕЧИШТЕ (ORACULUM).

одъ

Профессора Исааковица.

(конецъ)

„Чуйте ме, вы грађани Итомиски! слободни Мессинци!“ — тако започне Аристодемъ — „Блажени Богови инту одъ насъ крavavу жертву. — Ако желимо побѣдити, ако нећемо, до намъ се ови зидови, ови храмови божествени, домови наши сруше — ако нећемо, да намъ дѣца и сисаюћа дѣчи-

ца наша подъ убиточномъ оштриномъ мача
кровлю орошена попадаю, ако не њемо, да
тежке снѣгъ робства ланце носимо: то мо-
ра єдна дѣвойка изъ кралѣва породице ол-
тару Богова животъ свой жертвовати. — Я
вамъ радо, вѣрни сограђани! миле кћери
моје Харикле животъ жертвуемъ за спасенѣ
ваше, и вы ћете онда слободни, побѣдите-
льи — побѣдителы Шпартанаца быти! —
Зидови ови стаяти ћеду; у храмове ове ће-
ду Грађани гомиломъ врвити, домови ћеду
ови ваље, срећне оцеве, супруге, дѣчицу
у себе примати, никакови лаици не ћеду
руке ваше стезавати; я вамъ даємъ, што
више нежели животъ самыј любимъ, једини-
цу моју на жертву, крavу жертву, за у-
мирити съ нњомъ разјрене Богове.“

Хариклеа при рѣчма тимъ падне у на-
ручја држећи ју дѣвояка.

Народъ є усклиџавао, и обасипао Ари-
стодема и Хариклеју цвѣћемъ.

Свештеници приступише садь олтару,
стадоне разсипати освећеный јечамъ, упали-
ше ватру на олтару, и усоше црвено вино
у по. Онда приведоше свештеници бика са
позлаћенымъ роговима, и цвѣћемъ украще-
њогъ, одсекоше му са чела косу и бацише
у пламенъ. После єданъ одъ свештеника о-
штромъ сикиромъ одѣли му одъ трупине
главу, ухвати крвь, помаже маску крavу
шарчадъ, и баци у пламенъ, па онда са пр-
нимъ виномъ пошкропи.

Садь се започне пѣванѣ за жертву. Моли-
ли су се свештеници, мужеви, младићи
и дѣвойке. Овако су пѣвали свештеници:

„Прими Зевсе, и вы други Боги!
„Прим'те штедро крavу намъ жертву,
„Па прекин'те са рукама моћимъ
„Люде наше, ту губећу войну.“

А гласъ народа повтори:

„Прими Зевсе, и вы други Боги!
„Прим'те штедро крavу намъ жертву!“

Овако пѣване младићи, да су се горе раз-
легале:

„Храни Зевсе дрктајуће дѣве,
„Што те сцногъ єсајући моле,
„Да їмъ земља, потокомъ крава
„Нијовъ цвѣтући непопа животъ.“

„Хран'те Боги! на сиси дѣтенце,
„А и старца са сребрны власи, —
„Да намъ оно юнакомъ нарасти,
„А юнаке да свѣтує овай.“

А гласъ народа повтори:

„Хран'те Боги! на сиси дѣтенце,
„А и старца са сребрны власи.“

Овако пѣваху дѣвойке, пружајући руке на
небо:

„Хран'те Боги! у битки юнаке, —
„Да сѣванѣмъ бритки їмъ мачева
„Громаде се дрктајући врага
„Растурају, и смрћу угину.
„Хран'те Боги! стѣне Итомине,
„А мећ' нѣма и храмове ваше,
„Да бы кадгодъ Мессенски унуди,
„На висъ среће родъ уздигнули свой.“

А гласъ народа повтори:

„Да бы кадгодъ месенски унуди
„На висъ среће родъ уздигнули свой.“

И пѣванѣ одечи — — .

Онда поведоше два свештеника Хари-
клију къ олтару. Она ватренымъ очима погле-
дала є младиће; но Полидора ніје опазила.
Посртајући, бѣла као снѣгъ, ступала є къ
олтару. — Срце ѹо є здраво куцало. — О-
на дигне руке горе. Богови!! — тако є го-
ворила она, више што изрећи, раздро срце
нѣно недаде ѹој. Аристодемъ сакреје главу,
а свештеникъ замане већъ сѣвајућимъ чели-
комъ. —

Садь пакъ, — о небо! — упадне бледъ,
— тресећи се, — дисати немогући, — са на-
кострешеномъ косомъ, — као разоравајући
громъ, изъ руке Зевса пуштенъ, — праћенъ
одъ цѣломудрены младића, — мачемъ ма-
шући, — крозъ редове дѣвояка — Полидоръ.

„Не жертвуйте!“ повикне онъ страш-
нимъ гласомъ — „или ћу я жертвовати, я,
и другови мои, да ће се олтаръ одъ ваше
крви све пушити! Она є моја! — тако ми
имена божијегъ! моја! моја заручница! — „А
младићи са свѣтлимъ мачевима ужасно о-
круже дркнућу дѣвойку. Укочена стаяла
є скупшина, укочени свештеници; пла-
менъ се на олтару угаси.“

„Чуйте ме, грађани Итомиски! чуйте
ме Ефтиде!“ — но заптивено одзва се гласъ

народа, пунъ исовке, што є олтаръ обезсвѣћенъ.

„Чуйте ме , за име Божје ! — Овде на олтару Аполлоновомъ молимъ се я , чуйте ме

— Гледайте! — подере кошую свою

„гледайте! изъ овы е рана за васъ кръв течла, за васъ и дѣцу вашу! — Трипуть самъ я славу храбрости крвлю моюмъ задобью, онда ми е читава войска наша на полю борбе усклицавала. — Баците мало погледъ у прошавши времена, я самъ бъю онай, кои самъ гордогъ краля Ѹеопомпуса са крвавымъ ранама натрагъ одбю; онда ми е Аристодемъ къеръ свою обручю. — Она е моя! не принадлежи више Ефтидима! — Оди, Хариклео!“ она падне поредъ пѣга на колѣна. — „Еси л' ты моя? — говори!“

Са слабымъ гласомъ рекне она: „„твоя
самъ! — твоя заручница!““

Полид. Ха! овай за жерту вѣнацъ
одѣлѣне твоє косе!“ Баци га у гасечій се-
пламень! „ко има право на ню? — съ тимъ
ћу се я равнати! иекъ дође само тай!“ —
стане махати мачемъ.

Аристод. (Ћипи тамо) Она є моя! Полидоре! юшь са́мъ отаць я! — она є моя! жертва за ярость Богова. — Одите, свештеници, узмите ову дѣвойку! —

Полид. Узмите! — одите! — крвлю
ћу жертву боядисати. — Дѣвойку? — Ха!
тако чуйте! — Она є жена моя! — поси у
крилу своме дѣте мое! — Мати є! моя,
моя мила супруга!

„То ли е? Хариклео!“ пытание ю Аристодемъ ладнокрвно и єдито, — „трудна си? — жена?“ —

Она дигне руке , очи , клечећи јошъ ,
къ небу , и рекне : „ „ есть ! тако ми Бога !
есамъ , есамъ жена вѣгова ; есамъ мати . „ „ —

Аристод. Мати! — Мати! — Тако при-
ми отеческій мой благословъ! — Забоде іой
мачь у срдце. Она падне за окна Псковъ.

Ужасно, мрачно, смртоносно ћутање погрузи Полидора. — Она се стресе, и умре.

„Тако умри! тако раздои се, ты земльо! ты небо! съ ньомъ,“ повиче Польдоръ, страшнымъ погледомъ па ю глядающи. „Имашь жертву твою, Аполло! имашь ю!“ — онъ стане махати мачемъ прама неба. — „О Хариклео! не хитай!“ — Свештеници падоше у наручія іїгова.

Са дивімъ, укоchenымъ погледомъ вик-
не: „Натрагъ! — я ъу да принесемъ жер-
тву!“ — Они дркъући одступе. — „О Ха-
риkleo! о Аристодемe! — о ви Богови!“ —
Падце на мртво иѣно тѣло. — „Погледъ иѣнь
зове ме! — долазимъ! — жено! невина жер-
тво, долазимъ! — забоде себи мачь свой у
прса, — падце на тѣло иѣно, а пыюве душе
одлете заедно на небо. —

Свидѣтельство у Французкой

Снажни кораци, кое свилодѣлство у Французской чини, све се веќма осилюю. Дудовы младика на једанпутъ се по 20.000 — 30.000 комада разсађує, и по извѣстію, кое е Г. Брине де Лагранжъ Попечителю Польодѣлства, предао 71 одѣленѣ сади дудове, а 1835 године єдва е 30 одѣлења на томъ радило. Пенаводеји множину примѣтба, опоминяња и толико брошира, одъ 10 година изилази найманѣ 20 дѣла, коя су само свилодѣлству посвећена. Радиност се са сваке стране диже, и сада е вишне боятисе забуне у понятію, коју толико различита дѣла и системе проузрочити могу, неголи оскудости у поучавању. Два періодична дѣла: *Annales de la société scolaire* и *Propagateur de l'industrie de la soie* (т. е. Лѣтописи дружтва свилодѣлства и Разпространитељ радиности свиле) сваке се године веќма разпростиру, у ныи стављају наизнаменитији зналци свилодѣлства своя мињија и искуства. Навластито првый журналъ можесе као хранилиште свијо оны дѣла сматрати, съ коима су се мужеви како у Французской, тако и изванъ ић у свилодѣлству и садено дудова, а и предиву свиле забавляли. (*Echo du Monde Savant*)

ДОМАЋЕ ВЪСТИ.

Пешта. Ныово ц. и кр. ап. Величество благоволило є высочайшимъ своимъ рѣшеніемъ одъ г. 1841 Но. 5906, Высокоблагородногъ Господина Анастасію Дерра одъ Морода, Сл. Боршодскѣ и Чанадскѣ вармеће с. ст. присѣдника, за услуге славной депутациї, фондомъ т. и. с. народны школа управляюћой, за осамнаестъ година чиниће, „Кралѣвскогъ Двора Столничкомъ“ (Aulae Regiae Familiaris) наймилостивѣ именовать. Ово є ясно доказателство у колико нашъ благоутробный Монархъ заслуге о народномъ нашимъ школама, и ревностъ о народномъ изображенію свемилостиво цѣни, и пребогато награђує. Топла благодарность за ту безграницу милость подграђва груди вѣрны Србала. Хвалу Нѣговомъ Высокоблагородију Г. Дерри за трудове при споменутомъ народномъ институту нашемъ вѣрој положене.

Пешта 1. т. г. Нѣгово Благородије Г. инженеръ изъ Елглеке, и сачинитель плана за Пештанско - Будимскій сталній мостъ Видѣнъ Тирней Кларкъ данасъ овамо присѣо.

Пешта 3. Авг. Постављање темеля Пештанско - Будимскоместалноме мосту одложено є на 24 р. Августа. Ныово ц. кр. Высочество Ерихерногъ Карлъ 22 р. и. м. у Пешту ће присѣти.

Загребъ. Приликомъ обдржаване последње вармећке рештаурације воја антилирски мыслевки Туроволаца I* за главу прослављенога Гая 2000 фор. среб. награду є обећао. Кадъ є то Гай чуо, поручио є своимъ Антагонистима, да онъ за нѣгову неда ни єдногъ грошића.

(Ost und West)

Новий Садъ 1. Авг. Юче є овде погребенъ у вѣчность преселившій се Г. Мойсей Игнатовичъ, III Новосадскѣ нормалне школе учитель и бывшій привременій директоръ круга Сремско - Славонско - Хрватскогъ.

Пешта. 4. т. м. Данасъ су Нѣгово Высокоблагородије Врховнији г. и. с. народны школа Надзоратель Г. Евгеніј одъ Бурковића држали другиј полгодишњи испитъ у овдашњој елементарной Србской школи, при којемъ є и Нѣгово Высокородије Г. ц. кр. Совѣтникъ Савва Тюклюј и већа часть избране сбштине присутствовала. На концу испита Нѣгово Высокоблагородије Г. Врховниј Надзоратель држанимъ, обстоятельствама сходнимъ, и дѣчицу ће прилажаню ободраваюћимъ словомъ изволили су свое особито задовољство како према Г. Учителю, тако и према ученицима изјавити.

Листъ овай излази два пута у седмици, свакога Четвртка и Недеља, Четврткомъ на по табака съ ображомъ нешива, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полгodiшњомъ цѣномъ за издавање 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско - Будимскогъ Скоротече, находећој се при учредничеству у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) Но. 349.

у БУДИМУ, Словима кр. Свеучилашта Пештанскогъ.

ШКОЛСКЕ ВЪСТИ.

К Одъ стране Врховногъ Надзорательства г. и. с. народны школа овимъ се обявљује свима Учительима и Препаратима, кои бы упраздију какову штаџију имати желили, да се са собственоручнимъ прошенијемъ, подкрѣпленимъ нуждными вѣроятными свидѣтельствами, или посредствомъ (п. и.) Г. Г. односителни диштрикутални Директора, или управо самому Врховному Надзорательству до 27. Авг. = 8. Септ. т. г. пріяве.

Пешта, 3. Августа 1842.

С М Ђ С И Ц Е.

Два славна Французка лѣкара у седамнаестомъ вѣку, Гви - Патинъ и Реноадотъ, имали су између себе нѣку парницу. Кадъ є првый парницу добивши изъ судейскогъ дома ишао, проговори своју парничару, кои одвећь маленъ посъ имаћаше: „Господине, вы сте башъ зато добили, што сте изгубили. Съ малымъ посомъ ушли сте унутра, а съ великимъ одлазите!“

У стара времена ишу смѣли рибари у кадама, у којима су на піјаци рибу држали, воду менити. Отуда за народъ є та користь произлизила, да рибари, боји се да јимъ рибе непоска пају, такову јевтиње продавати приморани су били. Не били то сгодно било, да се и данасъ у обычай уведе?

НОШИВО.

(съ образомъ Ч. 6.)

Шеширъ одъ бѣлогъ поса съ перѣмъ; хальина одъ пекина съ Францијама. Шеширъ одъ гросъ де непла; хальина одъ бѣлогъ органтина съ везомъ; мантила одъ чипке.

Цѣна ране у Пешти 31. Јула. Грошић. 6. вр.

	најбољѣ	средњѣ	лоше
Пшеница	180	170	156
Наполица	145	130	120
Ражъ	110	105	95
Счамъ	83	80	70
Зобъ	68	65	60
Прој	—	—	—
Жута каша	—	—	—
Кукурузъ	126	—	—
Св. меса једна фунт.			

Станѣ Дунава.

2. Авг. 6' 7" 0" — 3. Авг. 6' 3" 9" — 4. Авг.
6' 1" 0" — 5. Авг. 6' 0" 0" (надъ 0.).